

“1- Adana Cumhuriyet Başsavcılığının 24.07.2023 tarih ve 2023/12904 sayılı iddianamesiyle sanığın kullanmak için uyuşturucu madde bulundurmak suçundan dolayı cezalandırılması istemiyle iddianame düzenlenmiştir. CMK'nın 174/1 maddesinde belirtilen iddianamenin iadesi sebepleri mevcut olmadığından mahkememizin 28.07.2023 tarih ve 2023/340 sayılı iddianame değerlendirme kararıyla CMK'nın 175/1 maddesi gereğince iddianamenin kabulüne karar verilmiştir.

2- İddianame değerlendirme kararı, yargısal bir karar olduğundan mahkememiz Hakiminin, iddianameyi düzenleyen Cumhuriyet Savcısı hakkında başarı formu düzenleme yetkisi bulunmamaktadır. Zira işin esası da bunu gerektirmektedir. Kamu adına soruşturma yürüten Cumhuriyet Savcısının, görevini, her türlü etkiden muaf, bağımsız şekilde yürütebilmesi gerekmektedir. Bundan dolayıdır ki yargılama usulü kurallarını belirleyen CMK'da da böyle bir düzenleme bulunmamaktadır.

3- İddianamenin kabulüyle başlayan kovuşturma evresinin amacı, insan haklarına saygılı bir şekilde maddi gerçeğin tespit edilmesidir. Ceza muhakemesinin görevi ise CMK'nın 223/1 maddesi kapsamında hüküm vermektir. Hüküm ve gerekçesi; ceza yargılamasının amacı olan maddi gerçeğin hukuken nitelendirilmesi ve anlatılmasıdır. Ceza muhakemesinde yargılama makamı olan mahkememizin, kovuşturma aşamasında iddia ve savunmayı maddi ve hukuki olarak değerlendirme ve ceza yargılamasının amacı olan maddi gerçeği, kolektif yargılama sürecinde tespit etme yetkisi bulunmaktadır. İddia ve savunmayı hukuken değerlendirme yetkisi bulunan mahkememizin, iddia ve savunma makamına kaim olan ceza yargılamasının asli sùjelerini, görevlerinden dolayı değerlendirme yetkisi bulunmadığı gibi aynı sùjelerin de mahkememiz Hakimini değerlendirme yetkisi bulunmamaktadır. Ceza muhakemesi bilimsel kolektif bir süreç olduğundan asli sùjelerin, tez, antitez ve sentezlerini özgürce ifade edebilmeleri gerekir. Bundan dolayıdır ki gerek CMK'da gerek usulü ilişkin diğer kurallarda gerekse de evrensel hukukta aksi yönde bir düzenleme bulunmamaktadır.

4- İddia, savunma ve yargılama makamının kolektif faaliyeti sonucu tespit edilen maddi gerçeğin, CMK'nın 223/1 maddesi gereğince hükme bağlanması yargılama makamının görevidir. Tespit edilen maddi gerçeğin gereği olarak sanık hakkında mahkumiyet hükmü verildiği takdirde, koşulların oluşmasına bağlı olarak CMK'nın 231/5 maddesi gereğince hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı da verilebilmektedir. CMK'nın 231/5 maddesi kapsamında verilen hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararları, itiraz yasa yoluna tabidir. Bu kararları, usul ve esas yönünden değerlendiren Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlarının da Hâkim ve Savcı hakkında başarı formu düzenleme yetkisini içeren bir usul kuralı bulunmamaktadır.

5- Oysa; yargılama makamı olan mahkemelerce hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmeyip CMK'nın 223/1 maddesi kapsamında istinaf yasa yoluna tabi bir karar verildiği takdirde, 2802 sayılı yasanın 28/4-5 maddeleri gereğince mahkemelerin hükmünü yargısal olarak değerlendirip denetlemekle görevli olan Bölge Adliye Mahkemesi Daire Başkanının; yargılama sürecinde yer alan ilgili Hakim, Başkan, Savcı veya Başsavcı hakkında özlük haklarını etkiyecek şekilde kanun yolu formu düzenleme yetkisi bulunmaktadır. Bu yetki, 2802 sayılı yasanın 28/4-5 maddesinde düzenlenmişse de esasında bir usul kuralıdır. Zira; her bir somut dosyanın kanun yolu denetiminde soruşturma, iddia ve yargılama makamlarına ayrı ayrı uygulanacak bir kuraldır. Hâkim ve Savcının duruşmaya hazırlıklı çıkıp çıkmadığı, gecikmeye mahal

verip vermediği, karar veya hükmün hukuka uygunluğu, isabet derecesi, soruşturma, kovuşturma veya yargılamanın hedef sürede tamamlanması gibi hususlar değerlendirilmektedir. Bu form, kanun yolu denetimine bağlı olarak düzenlendiğinden özellikle kanun yolu denetimine ilişkin diğer usul kuralları gibi yargı bağımsızlığı ve Hâkim güvencesi bakımlarından Anayasaya aykırı olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Kanun yolu denetiminde görev yapan mercinin, somut dosyada, 2802 sayılı yasanın 28/4-5 maddesi gereğince bir başarı formu düzenleyeceği kesin olduğundan bu kuralın, HSK müfettişlerinin yaptıkları denetimlerden farklı olarak "uygulanacak kural" kavramı içinde değerlendirilmesi gerekmektedir.

6- CMK'nın 284/1 maddesi gereğince Bölge Adliye Mahkemesi kararlarına karşı direnme yasağı olduğundan İlk Derece Hâkim ve Savcılarının, yargı görevlerini, Hâkim güvencesi altında bağımsız bir şekilde ifa etmeleri mümkün değildir. Zira; Hâkim ve Savcıların ceza yargılaması sürecindeki faaliyetlerini ve kararlarını yargısal olarak değerlendiren bir makamın, ilgili Hâkim ve Savcının özlük haklarını etkileyecek şekilde o Hâkim ve Savcı hakkında kanun yolu formu düzenlemesi, yargı bağımsızlığına aykırıdır. Yargı bağımsızlığı, adil yargılanma hakkının da gereğidir. Bir yargılamanın tarafı olan kişilerin beklentisi; yargılama süjelerinin, her türlü etki, baskı ve endişeden uzak bir şekilde yargılama sürecine katılıp kara vermesidir. Üst yargı merci kararına karşı direnme olanağı olmayan ve özlük hakları bakımından üst yargı merci Başkanının verdiği nota bağlı olan Hâkim ve Savcının, özlük haklarından kaynaklı endişelerle yargılamayı sürdürmesi, yargının ve bilimin bağımsızlığına aykırıdır.

7- Mahkemelerin bağımsızlığı ilkesi, yargının, sadece yasama ve yürütmeye karşı değil; yargı içindeki kişi ve kurumlara karşı da bağımsızlığını ifade etmektedir. Bu ilkenin temel güvencesi ise hakimlik teminatıdır. Hakimlerin yargısal faaliyetlerini ifa ederken yargı sistemi içindeki diğer yargı organlarına karşı bağımsızlığının, yasal olarak güvence altında olması gerekmektedir. Yasa yolu denetiminin, İlk Derece Hâkim ve Savcılarını üzerinde hiyerarşik bir yapılanma oluşturacak şekilde kullanımına yol açan 2802 sayılı yasanın 28/4-5 maddesindeki yasal düzenlemenin, Hakimlik teminatına zarar verdiği ve güvencesi olmayan Hâkim ve Savcılarını, İstinaf Dairelerinin idari bürosu haline getirdiği, ülkemiz ceza ve hukuk yargılamasında somut olarak tezahür etmektedir. Yargısal bir denetimde, yargılamanın asli süjelerinin özlük haklarını etkileyecek şekilde olumlu ya da olumsuz başarı notu verilmesi, denetim yapanı, işlevsel olarak hiyerarşik amir konumuna getirmektedir. Oysa; Türk Milleti adına yargı yetkisini kullanan mahkeme süjesinin, bu görevini bağımsız ve tarafsız bir şekilde yerine getirebilmesi için amirinin olmaması gerekir.

8- 2802 sayılı 28/4-5 maddesindeki yasal düzenleme nedeniyle işlevsel olarak Hakimin amiri konumunda bulunan Bölge Adliye Mahkemesi Daire Başkanları, İlk Derece Hakim ve Savcılarıyla aynı hukuki statüdedir. Yargıtay, Danıştay, Sayıştay, Anayasa Mahkemesi ve HSK, kuruluşları gereği anayasal kurumlardır. Oysa; Bölge Adliye Mahkemeleri, İlk Derece Mahkemeleri gibi 5235 sayılı yasa kapsamındadır. Bölge Adliye Mahkemesi Daire Başkanları, çağdaş devlet ve toplumlarda egemen olan iş bölümü ilkesinin gereği olarak yasa yolu denetiminde görev alan Hakimlerdir. Kanun yolu değerlendirme formunun düzenlenmesinde esas alınan usul hukuku kuralı niteliğindeki kurallar, Daire Başkanları için de geçerlidir. Daire Başkanlarının, kendileri gibi aynı kriterleri uygulamakla yükümlü olan kendileriyle aynı statüdeki Hakim ve Savcıya not vermesi, buna karşılık Hakim ve Savcılarının, Daire Başkanı hakkında

herhangi bir resmi değerlendirme yapamaması, Anayasamızda belirtilen çalışma barışına ve eşitlik ilkelerine de aykırıdır. İlk Derece Mahkemesinde çalışan Hakim ve Savcılar ile Bölge Adliye Mahkemesi Üye Hakimleri ve Savcıları, yetersizliklerinden dolayı değil; kadro, çevre, kişisel tercih vb. nedenlerle Bölge Adliye Mahkemesi Daire Başkanı olamayabilirler. Hal böyleyken eşit hukuksal statüde olan kimi Hakimlere, kanun yolu denetimi yapma yetkilerine dayanarak başka Hâkim ve Savcılarla ilgili "başarı belgesi, karne, ehilname, değerlendirme formu vb." isimlerle adlandırılacak şekilde belge düzenleme yetkisi verilmesi, adalete aykırıdır. Adalete aykırı bir usulle ceza yargılamasının amacı olan maddi gerçeğe ulaşamaz. Zira; nota bağlı olan bir Hâkim, yargılama sürecinde davanın taraflarını, iddiayı ve savunmayı, her türlü etkiden ve kaygıdan uzak bir şekilde dinleyemez. Nota bağlı olan Hakimin kaygısı; maalesef adalet değildir. Kanun yolu denetimi sonrası hakkında düzenlenecek başarı belgesidir. Sonrasında ise 2802 sayılı yasanın 28/4-5 maddesindeki yetkilere haiz olarak diğer Hakimler üzerinde hiyerarşik bir pozisyonda konumlanmaktadır. Kanaatimizce; yargı bağımsızlığının önündeki en büyük engel, yargı içindeki hiyerarşik yapılanmadır. Zira; bu yapılanma, yargıyı diğer güçlerin müdahalesine de açık hale getirmektedir. Yargı içindeki hiyerarşik yapılanmada üst sıralarda yer almak isteyen yargı mensuplarının, bunu gerçekleştirmek için bağımsızlık ve tarafsızlıktan feragat ederek yargı dışı unsurları, yargıya müdahale eder noktaya getirmeleri hayatın olağan akışında mümkündür.

9- Mahkememizin 2023/147 esasında yapılan yargılamada da ilgili yasal düzenlemelerin iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulduğu, Anayasa Mahkemesinin 22.03.2023 tarih ve 2023/51 esas, 2023/48 karar sayılı kararıyla yetkisizlik nedeniyle iptal başvurusunun oy çokluğuyla reddine karar verildiği ancak işin esasına girilmediği için mahkememizin yeniden başvuru yapmasına engel bir düzenlemenin olmadığı, kaldı ki önceki başvurumuzda, mahkememiz Hakimi hakkında düzenlenen bir "orta" notun olması nedeniyle daha önce yapılan başvurunun, şahsi bir başvuru olarak değerlendirilebileceği, oysa iş bu dosyada mahkememiz Hakimi hakkında henüz düzenlenmiş bir kanun yolu formunun olmadığı, iş bu dosyada mahkememiz Hakimi hakkında "çok iyi" şeklinde bir form düzenlense dahi bunun yargı bağımsızlığına aykırı olduğu, zira İlk Derece Hakim ve Savcılarının not kaygısıyla değil, görevlerinin gereği olarak adalet kaygısıyla yargılama sürecinde görevlerini ifa ettikleri, görevlerini kötüye kullanmaları veya ihmal etmeleri halinde HSK denetimine tabi oldukları ancak kanun yolu denetiminde görev alan ceza yargılaması sùjelerine, not verme yetkisinin verilmesinin, nottan hariç olarak yargı faaliyetin bağımsızlığına aykırı olup olmadığını değerlendirilmesi ve sonucuna göre olumlu veya olumsuz bir karar verilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

SONUÇ VE TALEP

10- Ceza muhakemesinin soruşturma evresinin başlangıcından hükmün kesinleşmesine kadar olan evreyi kapsayan ve diyalektik temeli olan bilimsel bir faaliyet olduğu, bu süreçte yer alan asli sùjelerin, bu süreç içindeki görevlerini bilimin ve hukukun gereği olarak bağımsız şekilde ifa edebilmeleri için her türlü etkiden, endişeden ve kaygıdan muaf olmaları gerektiği, bundan dolayıdır ki iddia, savunma ve yargılama makamlarının, karşılıklı olarak birbirleri hakkında başarı belgesi düzenleme yetkilerinin olmadığı ancak yargılama sürecinde kanun yolu denetiminde görevli olan bir merciin, yargısal görevini icra ettikten sonra 2802 sayılı yasanın 28/4-5 maddesine istinaden bu süreçte yer alan sùjeler hakkında kanun yolu formu düzenlediği, bu yetkinin, yargılama

Esas Sayısı : 2023/141
Karar Sayısı : 2023/144

sürecinde yer alan bir makama hiyerarşik üstünlük tanıdığı ve diğer sùjelerin yargısal faaliyetlerini güven içinde ifa etmelerine engel teşkil ettiği, bağımsız bir şekilde karar alma olanağını kısıtlamasından dolayı kişilerin adil yargılanma hakkını ihlal ettiği, eşitliğe aykırı olmasından dolayı çalışma barışına da bozduğu kanaatine varılmakla Anayasamızın 2, 5, 6, 9, 36, 49, 125, 138 ve 140/3 maddelerine aykırı olan 2802 sayılı yasanın 28/4 ve 28/5 maddelerinin iptal edilmesi Sayın Makamınızın takdirlerine arz olunur. ”